

ZYRA E RREGULLATORIT PËR ENERGJI

Metodologjia e Tarifave dhe Procesi i zhvillimit të Tarifave

Muharem Gashi

Zyrtar për Ekonomi

Departamenti i Tarifave dhe Çmimeve

Prishtinë, shkurt 2008

ERO

www.ero-ks.org

Qëllimet e Metodologjisë së Tarifave

- Përshkruan se si do t'i përcaktojë ZRrE-ja të ardhurat vjetore të lejuara, të mbuluara prej tarifave të rregulluara.
- Vendos parime që duhet të drejtojnë ndërmarrjet energjetike në përgatitjen e propozimeve të tarifave, në përputhje me të ardhurat e lejuara vjetore

ERO

www.ero-ks.org

Parimet (Ligji mbi Rregullatorin neni 46.2)

- Çmimet të jenë të arsyeshme, jodiskriminuese, të bazuara mbi kriteret objektive dhe të vendosura në mënyrë transparente;
- Çmimet do të varen fillimisht mbi kostot e justifikuara përfshirë një kthim të arsyeshëm;
- Subvencionet e kryqëzuara të klasave të konsumatorëve nuk do të lejohen;
- Çmimet do të marrin parasysh shqetësime ambientale dhe të mbrojtjes së konsumatorëve;
- Çmimet për grupet individuale të konsumatorëve do të jenë konform me kostot e shpërndarjes me ato të konsumatorëve;
- Subvencionet e kryqëzuara të aktiviteteve të ndërmarrjeve të integruara nuk do të lejohen.

ERO

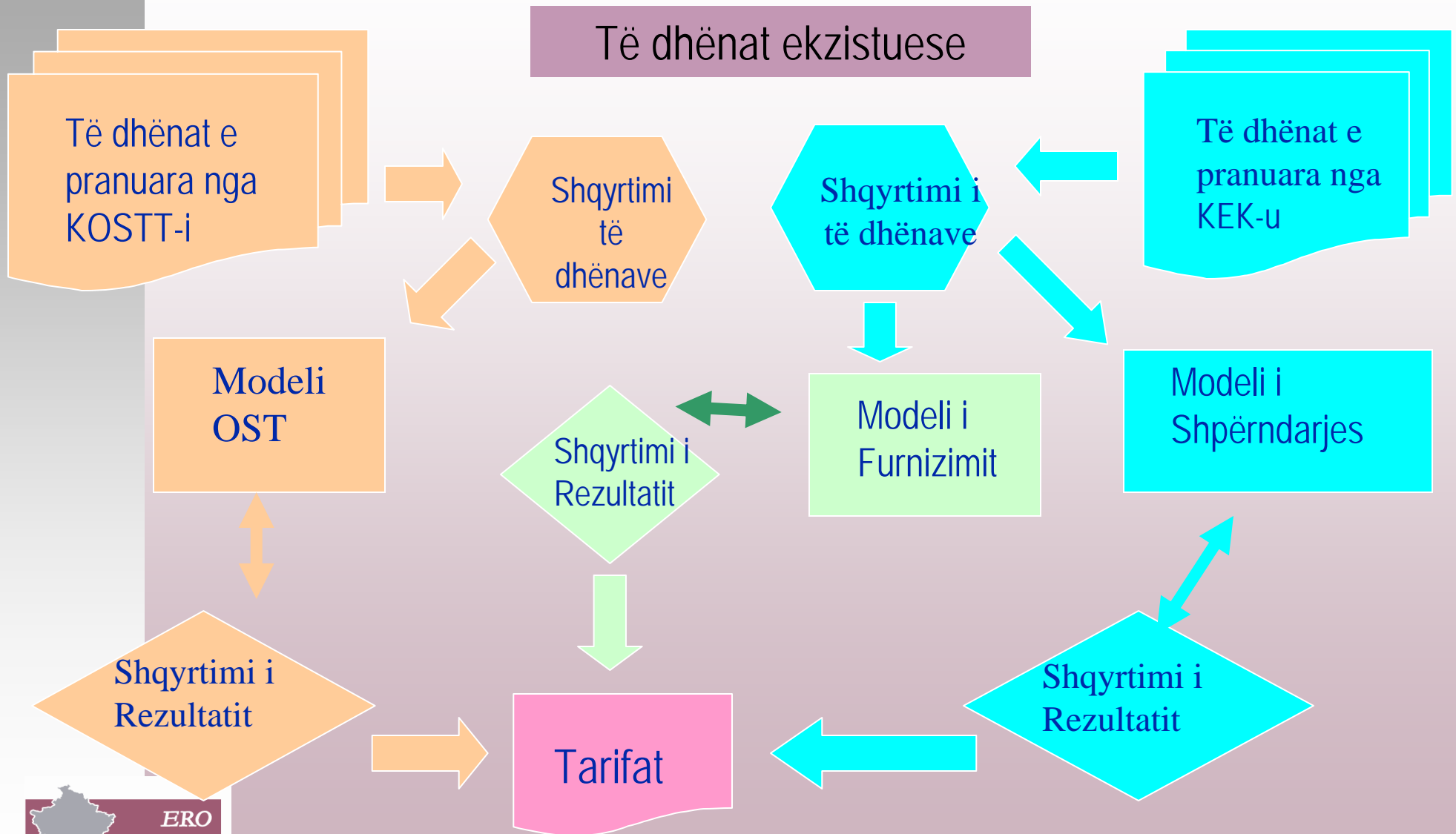
www.ero-ks.org

Objektivat Kryesore

- **Efikasiteti**
  - Tarifat duhet të japin stimuj për uljen e kostove
  - Tarifat duhet të pasqyrojnë kostot
  - Te licencuave KOSTT dhe KEK janë vendosur synime sfiduese por të arritshme për masat kryesore të performances
  - Mbajnë fitime nga thyerja e synimeve dhe do të hasin në humbje nëse synimet nuk arrihen
- **Pranueshmëria (Përballueshmëria)**
  - Tarifat duhet të jenë të përballueshme
  - Rritjet e tarifave duhet të lidhen me përmirësimet në cilësinë e shërbimit
- **Të ardhurat vjetore të lejuara vendosen për një periudhë tre vjeçare**
  - Siguron kohë të mjaftueshme që stimujt të bëhen efektive
  - Të ardhura vjetore dhe tarifa më të qëndrueshme dhe të parashikueshme, për të lejuar planifikimin dhe buxhetimin paraprak
  - Kostot e reja më të ulëta përdoren për të rivendosur të ardhurat vjetore të lejuara në fund periudhës së shqyrtimit të çmimeve

Mbledhja dhe Shqyrtimi i të dhënave

Baza për llogaritjen e tarifave

Tarifa e ndërtuar si blloqe ndërtese

- Parashikimi i kërkesës
- Disponueshmëria e gjenerimit
- Kostot e Gjenerimit dhe të Minierave
- Importet
- Kostot e Transmetimit
- Kostot e Distribuimit
- Kostot e Furnizimit
- Kostot e Humbjeve
- Zhvlerësimi (vetëm për asetet pas 2005)
- fitimi [MPKK* baza e asetit (vetëm për asetet pas 2005 dhe ato që nuk janë financuar nga donatorët)

Të Ardhurat e lejuara = Shpenzimet op. + Zhvlerësimi (për asetet pas 2005) + fitimi (MPKK*BAR)

ERO

www.ero-ks.org

Kostot e Furnizimit

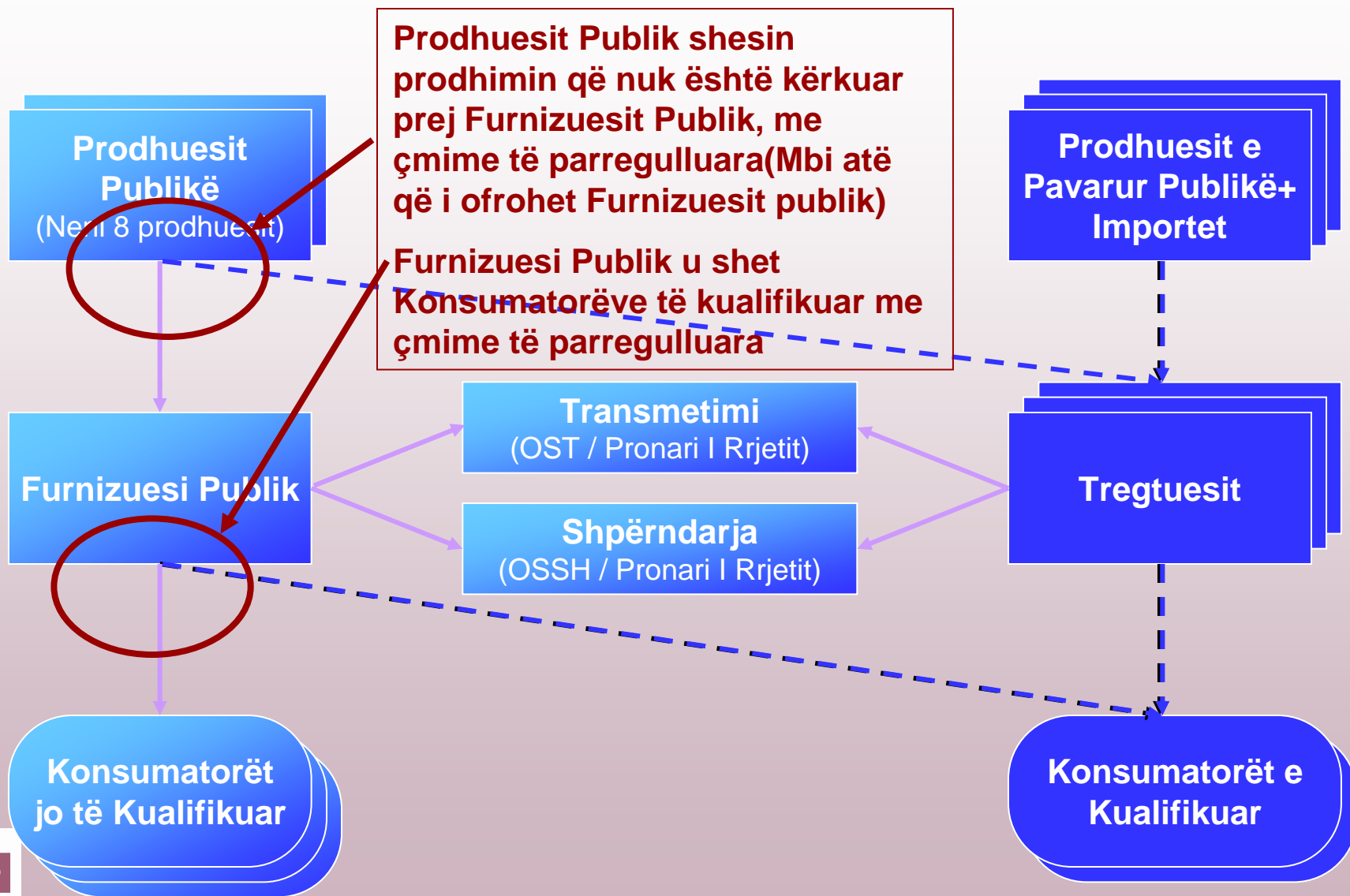
Kostot e Blerjes së Energjisë

- Kostot e lejuara të minierave të KEK-ut;
- Kostot e lejuara të Prodhimit të KEK-ut;
- Kostot e planifikuara të importit të energjisë;
- Kostot e lejuara të blerjeve të shërbimeve ndihmëse nga KOSTT;
minus
- Kostot e lejuara të humbjeve të paguara nga KOSTT dhe Shpërndarja e KEK

Kostot e Furnizimit me Pakicë

- Kosto e pakicës kostot për konsumatorët, për kompensimin e ndaj kostove për menaxhimin e llogarive të konsumatorëve;
- Teprica e furnizimit, e shprehur si përqindje e kostove të blerjes së energjisë që i është përçuar konsumatorëve të rregulluar, për të kompensuar rreziqet e tregut që janë supozuar nga Furnizimi i KEK-ut, si dhe nevojat e veta të kapitalit punues;

Cilat tarifa janë të Rregulluara? – Përmbledhje

Struktura e Tarifave me Pakicë

- Tarifat e konsumatorit (të shprehura në €/konsumator/muaj) mbulojnë kostot e furnizimit që kanë të bëjnë me konsumatorët;
- Tarifat e kërkesës, për konsumatorët me njësim të përshtatshëm (të shprehura në €/kW dhe të aplikuar për kërkesën e njësuar të pikut për secilin muaj). Mbulojnë kosto (fikse) të furnizimit të nxitur nga kërkesa e pikut (pra, sigurimi i rrjeteve dhe kapacitetit gjenerues);
- Tarifat e energjisë (të shprehura në €/kWh, me norma të ndryshme që aplikohen në sezonet e larta dhe të ulëta dhe gjatë kohës së ditës), kostot variable të furnizimit (pra, kostot e karburantit të gjenerimit dhe kostot e importimit të energjisë);
- Tarifat e energjisë reaktive, për konsumatorët më të mëdhenj me njësim të përshtatshëm (të shprehura në €/kVArh);

Tarifat e Shfrytëzimit të Sistemit të Transmetimit dhe Shpërndarjes

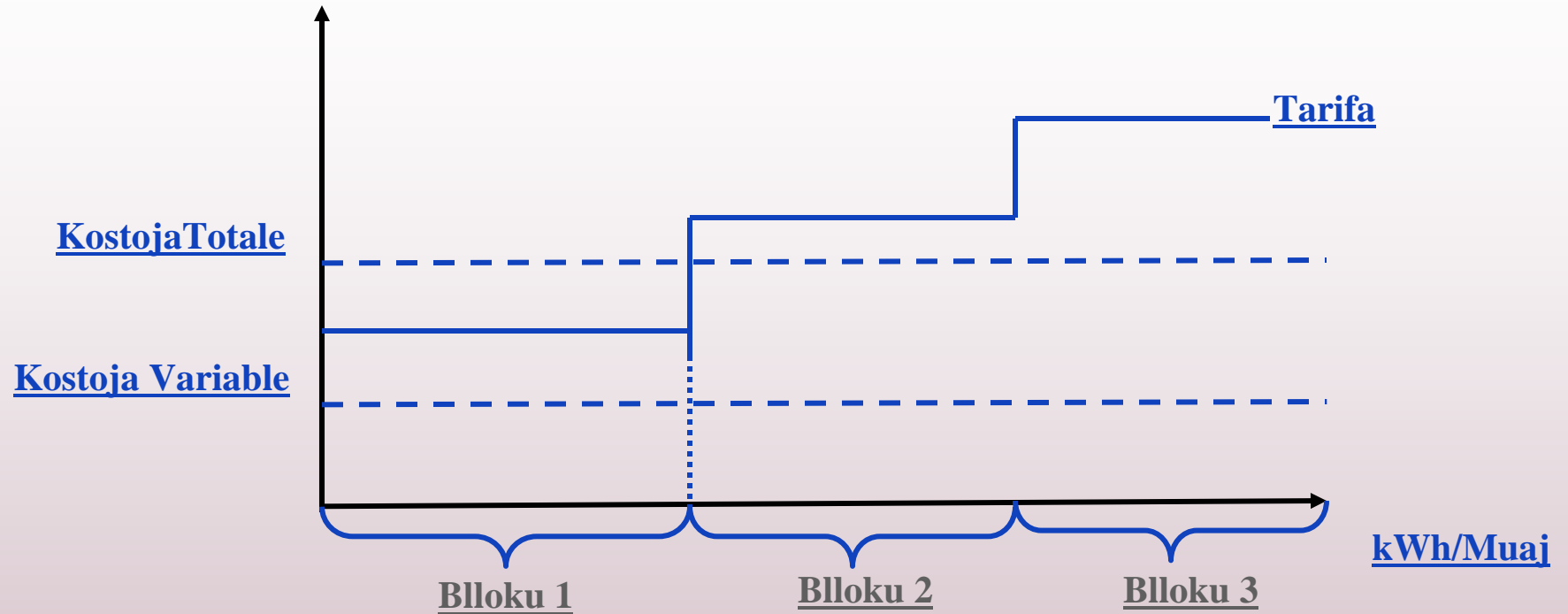
Tarifat e Shfrytëzimit të Sistemit të Transmetimit

- Tarifa e kapacitetit (infrastrukturës) mbulon funksionimin, mirëmbajtjen dhe investimin në rrjetin e transmetimit.
- Tarifa e operatorit të sistemit mbulon blerjet e shërbimeve ndihmëse dhe humbjet.
- Tarifat e operatorit të tregut mbulon kostot totale që ka të bëjë me OT, rrjedhat e transitit t'i paguajnë tarifin e OS vetëm një herë (në daljen nga sistemi).

Tarifat e Shfrytëzimit të Sistemit të Shpërndarjes mbulon kostot

- **Tarifa e energjisë mbulon kostot e Shpërndarjes së KEK-ut të lidhura me humbjet në blerjen e shpërndarjes;**
- **Sigurimit të shërbimeve të rrjetit të distribuimit (shpërndarjes);**
- **Sigurimit të rrjeteve ndihmëse, të nevojshme për funksionimin efektiv të rrjetit të distribuimit (shpërndarjes);**
- **Kostot e Operatorit të Sistemit të Distribuimit (Shpërndarjes); të cilat nuk mbulojnë prej burimeve tjera**

Tarifa Sociale

- Furnizuesi Publik pritet të ofrojë tarifë sociale
- Merr formën e një ‘blloku që ngrihet’
  - Konsumi poshtë pragut të tarifuar poshtë kostos së plotë
  - Konsumi mbi pragun e tarifës më të lartë të tarifuar ndaj ndërsbvencioneve në nivelet më të ulëta

Procesi i zhvillimit të tarifave

- **ZRrE ka kërkuar nga KEK dhe KOSTT që të aplikojë për tarifat 2008 para fundit të tetorit 2007, duke identifikuar informatat e nevojshme të kërkuara nga ZRRE-ja si pjesë e aplikimit të tarifave .**
- **Draft aplikacionet e para janë pranuar në fillim të dhjetorit -2007**
- **Deri tani ZRrE është duke i shqyrtuar këto aplikacione për:**
  - ◆ Auditimin e të dhënave në lidhje me saktësinë e tyre
  - ◆ Identifikoj pasaktësitë dhe mangësitë dhe të sugjeroj ndonjë zgjidhje
  - ◆ Identifikoj pjesët të cilat janë brengoseshe dhe ndikojnë në tarifa dhe të sugjerojnë zgjidhje ku është e mundur .
- **Aplikacioni final nga KEK-u dhe KOSTT-i me sugjerimet e dhëna nga ana e ZRrE-së do të dorëzohet më 15 shkurt 2008.**

Hapat e mëtejme dhe aprovimi

- **ZRrE do të publikoj një shkres konsultuese rreth datës 25 shkurt 2008 i cili do të:**
  - ◆ Përmbledhë pikat kyçe të aplikacionit
  - ◆ Të përmbaj komentet e ZRrE dhe propozimet rreth këtij aplikacioni
- **Komentet nga palët e interesit do të pranohen deri më 3 Mars 2008;**
- **Duke marre parasysh komentet , ZRrE do ti shqyrtoj të gjitha komentet e pranuar dhe do te lëshoj një vendim më 15 Mars;**
- **Tarifat e reja do të jenë të aplikueshme nga 1 Prill 2008.**

ERO

www.ero-ks.org

Ju

Faleminderit për vëmendje

ERO

www.ero-ks.org